

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Андрій КРАСНОЖОН

квітня 2024 року

ПРОГРАМА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «БАКАЛАВР»
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(на основі ПЗСО та НРК5)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступної співбесіди з української літератури для абітурієнтів, що вступають на освітній ступінь бакалавра, розроблено з урахуванням програм для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська література. 5-9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.06.2017, № 804) та «Українська література (рівень стандарту) 10-11 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017, № 1407). Для формулювання тем і проблем з історії української літератури було взято перелік обов'язкових творів для текстуального вивчення учасниками НМТ-2024, розміщений на порталі освіта.иа.

Програма складається з пояснювальної записки та основної частини.

У пояснювальній записці визначено вимоги до рівня знань і вмінь вступників з дисципліни «Українська література». В основній частині подано перелік тем і проблем для вступної співбесіди, а також список рекомендованої літератури.

Вступна співбесіда з української літератури має на *меті* перевірити рівень літературної підготовки, а також рівень сформованості комунікативної компетентності вступників на другу вищу освіту в предметній галузі «Філологія». Відповідно вступники повинні **знати**:

- тенденції розвитку літературного процесу, його зумовленість суспільно-політичними подіями та культурно-історичними явищами;
- художню своєрідність творчості письменників, їхніх естетичних позицій та індивідуальних стилів;
- видатні твори української літератури, розуміти їхнє ідейно-тематичне спрямування, особливості жанрової специфіки,
- композиційно-сюжетної структури, образної системи, мови й стилю; принципи й прийоми літературознавчого аналізу художніх творів.

Вступники повинні **вміти**:

- орієнтуватись у художніх напрямках і течіях відповідного періоду в літературі, користуватись літературознавчою термінологією, аналізувати художні твори;
- сприймати літературний твір як явище мистецтва слова;
- визначати естетичні маркери певного художнього напрямку в різноманітні літературних засобів і прийомів;
- розумітися на системі поетикальних засобів, вміти визначати тропи, виявляти стилістичну й фонічну систему художнього відтворення в літературному тексті.

Програма вступної співбесіди

1. **Усна народна творчість.** Календарно-обрядові пісні. Головні календарні обряди. Народна обрядова пісня, її різновиди. Пісні зимового, весняного, літнього циклу. Суспільно-побутові пісні. Жанрово-тематичне розмаїття пісень (козацькі, чумацькі, кріпацькі, солдатські, бурлацькі, заробітчанські тощо). Родинно-побутові пісні. Види родинно-побутових пісень (про кохання, сімейне життя).
2. Українські історичні пісні. Пісні про звитяжну боротьбу козаків із турецько-татарськими загарбниками («Зажурилась Україна»); про боротьбу проти соціального та національного гніту («Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль»).
3. Пісні Марусі Чурай «Засвіт встали козаченьки», «Віють вітри, віють буйні». Пісні, що стали народними.
4. Українські народні думи. «Маруся Богуславка». Героїчний епос українського народу. Різновиди дум (історико-героїчні, соціально-побутові).
5. Українські народні балади «Ой летіла стріла», «Ой на горі вогонь горить». Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої українських балад.
6. **Давня література.** Українська середньовічна література XI—XV ст. Розвиток писемності після хрещення Руси-України (988 р.). Найдавніші рукописні книги Київської Русі (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава). Перекладна література. Біблія як Святе Письмо й художній текст. Легенди: про Вавилонську вежу, про Мойсея. Притча про блудного сина.
7. Літописи як історико-художні твори: «Повість минулих літ», «Повчання Володимира Мономаха», «Києво-Печерський Патерик».
8. **«Слово про похід Ігорів»** – давньоруська пам'ятка, перлина українського ліро-епосу. Історична основа твору. Переклади і переспіви його в XIX-XX ст. Питання авторства. Особливості композиції та стилістичних засобів. Образи руських князів у творі.
9. **Григорій СКОВОРОДА.** «Бджола та Шершень», «Всякому місту – звичай і права», «De libertate» (із «Саду Божественних пісень»). Біблійна основа творчості Г. Сковороди та його вчення про самопізнання і «сродну працю».
10. **Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ.** «Енеїда», «Наталка Полтавка». Творчість І. Котляревського – новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Історія появи «Енеїди». Національний колорит, зображення життя всіх верств суспільства, алюзії на українську історію в ній. Бурлескний гумор, народна українська мова. Соціально-побутова драма «Наталка Полтавка» – перший твір нової української драматургії.
11. **Тарас ШЕВЧЕНКО.** Геніальний поет, мислитель, пророк національного відродження в Україні. **Поема «Сон («У всякого своя доля...»)»** і тогочасна суспільно-політична дійсність. Викривальний характер поеми «Кавказ». Продовження теми «земляків» у посланні «І мертвим, і живим, і ненародженим...». Тема жіночої недолі у творчості Т. Шевченка

(«Катерина»). «Заповіт» – твір, що єднає минуле, теперішнє і майбутнє. Історія його написання.

12. **Пантелеймон КУЛІШ**. «Чорна рада». Перший історичний роман в українській літературі. Історіософська проблематика у творі.

13. **Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ**. «Кайдашева сім'я» – соціально-побутова повість-хроніка. Образна система повісті.

14. **Панас МИРНИЙ**. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Перший соціально-психологічний роман в українській літературі. Співавторство з І. Біликом. Новаторський образ бунтаря.

15. **Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ**. «Мартин Боруля». Проблематика комедії. Драматургічне новаторство письменника.

16. **Іван ФРАНКО**. Письменник, літературознавець, громадський діяч. «Чого являєшся мені...» – «перлина» інтимної лірики автора, багатство художніх засобів. Історична тема в прозі І.Франка. Національно-патріотична концепція повісті «Захар Беркут». Проблема вождя й народу в поемі «Мойсей».

17. **Леся УКРАЇНКА**. Неоромантизм як основа естетичної позиції Лесі Українки. «*Contra spem spero!*» як світоглядна декларація сильної вольової особистості. Жанрове новаторство та композиція драми-феєрії «Лісова пісня».

18. **Михайло КОЦЮБІНСЬКИЙ**. Жанр новели у творчості М. Коцюбинського. Психологічна новела «*Intermezzo*» з жанровими ознаками «поезії в прозі». Повість «Тіні забутих предків»: фольклорне тло твору.

19. **Василь СТЕФАНІК**. Новела «Камінний хрест» – психологічне розкриття теми еміграції. Новаторство письменника. Риси експресіонізму в новелі.

20. **Ольга КОБИЛЯНСЬКА**. «*Valse melancholique*» – модель раннього українського модернізму. Жіночі образи в оповіданні.

21. **Микола ВОРОНИЙ**. М. Вороний – ідеолог модернізації української літератури. Лірика митця – перша декларація ідей і форм символізму. Образ-символи поезії «Блакитна Панна».

22. **Олександр ОЛЕСЬ**. Неоромантичні, символістські тенденції у творчості О. Олесь. «Чари ночі», «О, слово рідне! Орле скутий».

23. **Володимир ВИННИЧЕНКО**. «Момент». Поєднання в новелі «Момент» реалістичного змалювання дійсності та філософського підтексту (плинність життя, щастя людини, мить – частинка вічності тощо).

24. **Павло ТИЧИНА** - модерніст 1920-х років. Феномен «кларнетизму». Наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість (зб. «Соняшні кларнети»). Художнє відтворення національно-визвольного пробудження народу, уславлення борців за вільну Україну («Пам'яті тридцяти»). Інтимна лірика («О панно Інно...», «Ви знаєте, як липа шелестить...»)

25. **Максим РИЛЬСЬКИЙ**. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність у віршах поета («У теплі дні

збирання винограду...»).

26. **Микола ХВИЛЬОВИЙ**. Участь у ВАПЛІТЕ, у дискусії 1925-1928 рр. «**Я (Романтика)**» – новела про добро і зло в житті та в душі.

27. **Юрій ЯНОВСЬКИЙ**. Проблематика роману «**Майстер корабля**». Своєрідність жанрової моделі твору.

28. **Володимир СОСЮРА**. Основні мотиви лірики поета. Патріотичний пафос вірша «**Любіть Україну!**».

29. **Валер'ян ПІДМОГИЛЬНИЙ**. «**Місто**». Світовий мотив підкорення людиною міста, проблема самоутвердження молодої людини в романі. Жіночі образи та їх ідейне навантаження у творі.

30. **Остап ВИШНЯ**. «**Моя автобіографія**», «**Сом**». Оптимізм, любов до природи, людини, м'який гумор як риси індивідуального стилю Остапа Вишні.

31. **Микола КУЛІШ**. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості в комедії «**Мина Мазайло**». Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння.

32. **Богдан-Ігор АНТОНІЧ**. «**Різдво**». Переплетення християнської й язичницької традицій у світогляді українця як основний мотив вірша.

33. **Олександр ДОВЖЕНКО** – кінорежисер, сценарист, засновник жанру кіноповісті. «**Зачарована Десна**» як автобіографічний твір.

34. **Іван БАГРЯНИЙ** – український письменник-емігрант. «**Тигролови**» як український пригодницький роман. Проблема тоталітарної системи у творі.

35. **Андрій МАЛИШКО**. Фольклорна образність і символіка в «**Пісні про рушник**». Народнопісенний характер вірша.

36. **Поети-шістдесятники**. **В. Симоненко** «**Задивляюсь у твої зіниці...**», «**Лебеді материнства**», «**Ти знаєш, що ти – людина...**»; **І. Драч** «**Балада про соняшник**»; **Ліна Костенко** «**Страшні слова, коли вони мовчать...**», історико-фольклорна основа роману у віршах «**Маруся Чурай**»; концепція людина/її доля у поезії **Д. Павличка** «**Два кольори**»; центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна свобода людини у ліриці **В. Стуса** («**Господи, гніву пречистого...**»).

37. **Олесь ГОНЧАР**. Психологічна новела «**Модри Камень**». Ідея всепереможної сили кохання у творі.

38. **Григор ТЮТЮННИК**. «**Три зозулі з поклоном**». Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивищує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу.

39. **Василь ГОЛОБОРОДЬКО**. Основні мотиви поезії автора. Проблема національної ідентичності у вірші «**Наша мова**». Патріотичний пафос поезії.

40. **Сучасна українська література**. (огляд). Історико-культурна картина літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. (на шляху до нового відродження). Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, «**Нова дегенерація**», «**Пропала грамота**», «**ЛуГоСад**» та ін.). Творчість **Г. Пагутяк**, **Ю. Андруховича**, **О. Забужко**, **І. Римарука**, **В. Слапчука** та ін. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 1990-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

Критерії оцінювання

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта
Недостатній (не рекомендовано до зарахування)	0-99 балів	Абітурієнт не знає більшої частини теоретичного матеріалу, характеризує лише деякі літературні явища; не володіє термінологічним апаратом дисципліни; не знає своєрідності розвитку літературних періодів; не орієнтується в художніх напрямках; не розуміється на поняттях «жанр», «стиль», «поетика» художнього твору; здебільшого відповідає на запитання «так» або «ні», не обґрунтовуючи думку; має труднощі в підтримуванні діалогу, не може досягти комунікативної мети або досягає її частково.
Достатній (рекомендовано до зарахування)	100-200 балів	Абітурієнт володіє знаннями на належному рівні; орієнтується в особливостях розвитку української літератури, розрізняє літературні явища, знає змісти хрестоматійних творів, вміє аналізувати художні тексти; наводить приклади на підтвердження пояснюваних понять чи явищ, відповідає на поставлені запитання, припускаючись незначних помилок у послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні, що істотно не перешкоджає розумінню; самостійно робить висновки, демонструючи невимушеність та виявляючи власну позицію; демонструє вміння давати оцінку літературним явищам.

Рекомендована література

1. Білоус П.В. Історія української літератури XI – XVIII ст. : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
2. Віннічук А.П. Український фольклор: навчальний посібник. 2-ге вид., перероблене та доповнене. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського (ВДПУ), 2018. 168 с.
3. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: У 2 кн.: підручник / за ред. проф. О. Д. Гнідан. Київ : Либідь, 2005. Кн. 1.; кн. 2. 624 с.; 569 с.
4. Історія української літератури XX ст.: у 2-х кн. / за ред. В. Дончика. Київ : Либідь, 1998. Кн.2. 453с.
5. Історія української літератури XX – поч. XXI ст.: у 3 т. / За ред В. І. Кузьменка. Київ : Академвидав, 2013 – 2017. Т. 1-3.
6. Ковацька О. Експериментальні вітрила української прози 20-х років XX століття. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2020. 224 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Київ, 2013-2021. Т. 1-8.
8. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 500 с.
9. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX століття: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2018. 237 с.
10. Лисенко Н. Історія української літератури: від давнини до першої половини XIX століття : навчально-методичний посібник. Слов'янськ : ДДПУ, 2020. 123 с.